

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ РЕАБІЛІТАЦІЇ НЕПОВНОСПРАВНИХ ДІТЕЙ В УКРАЇНІ.

АНЖЕЛІА КІГІЧАК, ЛЕСЯ УРБАНСЬКА

*Львівська обласна психолого-медико-педагогічна
консультація*

Проблема інвалідності з дитинства є однією з найбільш гострих не тільки в охороні материнства та дитинства, але й у соціальній програмі суспільства. За даними ВООЗ на теперішній час у світі нараховується більш як 100 мл. неповносправних дітей. За прогнозами їх кількість подвоїться до її року в порівнянні з 1975р.

На 1-е січня 1995 р. в Україні нараховувалось більш як 135,4 тис. дітей з обмеженими можливостями або, в середньому, 120 з кожних 10 тис. дітей.

Інваліди з дитинства мають ряд особливостей. По-перше, в умовах високої пластичності організму, що росте, існують сприятливі передумови для компенсації порушених функцій, попередження соціальної дезадаптації чи зменшення її ступеня; по-друге, лікування та реабілітація передбачають не відновлення можливостей, в прямому значенні цього слова, а первинне становлення в умовах фізичного дефекту; по-третє, інвалідами стають діти, що не мають життєвого та трудового досвіду.

Отже, інвалідність з дитинства - це стійка соціальна дезадаптація, що значно обмежує можливості включення дитини в адекватні віку виховні та педагогічні процеси, у зв'язку з чим вона постійно потребує додаткового догляду та допомоги.

Л.С. Виготський у свій час писав: " Якщо дефект у дитини - це соціально-біологічне явище, то компенсація його - не тільки внутрішній, але й соціально опосередкований процес". І чим раніше розпочнеться цей

процес, тим оптимістичніші перспективи аномальної дитини, її сім'ї.

Останнім часом реабілітація набула самостійного напрямку, але, нажаль, не отримала ще незалежного статусу. Реабілітація є складною та багатоплановою галуззю. Відсутність відповідної уваги зі сторони держави, нерозробленість теоретичних основ, адаптовано до умов нашої країни, неузгодженість у діяльності різних міністерств та відомств, невирішена кадрова ситуація значно гальмують розвиток реабілітаційної служби в Україні.

Безперечною залишається теза, що проведення реабілітаційних заходів повинно починатися якомога раніше, вже з новонародженими.

Львівська обласна психолого-медико-педагогічна консультація, що розпочала свою роботу, завдяки підтримці обласного Управління освіти у 1995р., організовує свою діяльність саме таким чином, щоб проблемна дитина якомога раніше включилася у реабілітаційний процес.

Неповносправна дитина повинна мати рівні чи навіть переважаючі можливості поряд із здоровими дітьми на економічні, юридичні, соціальні та медичні гарантії для здійснення активного способу життя. Право людей з обмеженими можливостями на рівні умови та всебічний соціальний розвиток вже отримало загальне визнання і є центральним елементом соціальної політики багатьох країн. Деякі раціональні документи щодо реалізації цих прав існують і в нашій державі. Однак їх здійснення, ефективність залежать від політичних, соціальних, фінансових, економічних ресурсів та ступеня розвитку соціальної інфраструктури суспільства і вирішується на рівні як державного планування, так і окремих його регіонів.

В Україні до 60% інвалідів з дитинства не отримують ніякої освіти, лише менше 20% з них навчаються в загальноосвітній середній школі; з числа працюючих

більше 50% трудяться не за своєю спеціальністю, причому біля 90% зайняті некваліфікованою важкою фізичною працею. Більш як 40% з них обмежені рамками тільки свого житла, вони, переважно, не мають друзів, знайомих, спілкуються тільки з рідними, хоча подекуди відношення між членами сім'ї носять конфліктний характер. Звідси впливає необхідність зміни соціальної, економічної ролі сім'ї. Разом з батьками проживали до 85% неповносправних дітей, але при цьому кожна 5-та така сім'я була неповною. Комплексний аналіз економічних, духовних, медичних аспектів життя сім'ї дозволяє виділити провідну роль матері в профілактиці інвалідності та реабілітації аномальної дитини.

У неповносправних дітей, що живуть у сім'ї, значно вищі показники життєзабезпечення, навчання, оволодіння професією, трудовими навичками, створення сім'ї, більша самостійність проживання. Але слід зберігати для деяких груп таких дітей шляхи та методи інтеграції, що зарекомендувало себе позитивно.

В теперішній час ситуація в системі спеціальної освіти характеризується тим, що вона увійшла в перехідний період інтеграції з загальною освітою. Створюються інтегровані структури обох систем. В існуючих зараз спеціальних школах та школах-інтернатах є умови для корекційної роботи з дітьми, але при цьому формується ряд негативних явищ, що утруднюють процес їх інтеграції в суспільство. У свою чергу, передчасна інтеграція дитини з порушенням здоров'я та розвитку у масову школу, де не створені відповідні умови, також неефективна - неможливість організувати корекційну роботу; відсутність напрацьованих технологій інтегрованого навчання і, найголовніше, відповідного фінансування.

Соціальний захист дітей з відхиленнями у розвитку вимагає експертної оцінки характеру та ступеня їх соціальної недостатності. Дуже актуальною є також проблема створення програм, стандартів реабілітації, що в

деякій мірі гарантують кожному пацієнту можливість отримати необхідний комплекс медико-соціальної допомоги з урахуванням захворювання, його наслідків та індивідуальних особливостей організму дитини. У зв'язку з цим злободенням є проведення роботи з інвентаризації усіх існуючих методів реабілітації та створення центру, експертної комісії, котра би систематично переглядала програми реабілітації та корегувала їх з урахуванням нових напрацювань.

Першим кроком до реалізації цих завдань у Львівському регіоні є відкриття у Львівському державному інституті фізичної культури кафедри фізичної реабілітації.

Одним з найважливіших принципів реабілітаційної роботи з дітьми та підлітками з порушеннями розвитку є необхідність тісного поєднання лікувально-відновлювальних заходів з корекційно-педагогічними. І цей процес потребує постійного вдосконалення. Доцільним є лікувальне виховання - опосереднення лікувально-виховних заходів через особистість. Необхідно перейти до нової функціональної концепції, що розглядатиме дитину індивідуально, в залежності від її соціальної ефективності, розвивати та перевиховувати моторні здібності в залежності від обраної професійної орієнтації. Тоді фізичний недолік вже не зможе на стільки вагомо відобразитися на професійних якостях та цінностях у майбутньому.

При розгляді економічних аспектів реабілітації не можна виходити тільки з оцінки вигоди, бо збереження здоров'я та працездатності людини має вирішальне значення в соціальній політиці. Реабілітація знижує витрати держави на охорону здоров'я та соціальне забезпечення за рахунок скорочення термінів лікування, зменшення розмірів та кількості допомоги з приводу інвалідності. Крім того, звільнення для суспільно-корисної праці осіб, що при відсутності системи реабілітації, зайняті повністю чи частково домашнім доглядом за хронічно хворими.

Економічне значення має також праця людей з обмеженими можливостями, що пройшли реабілітацію.

Таким чином, назріла нагальна необхідність створення єдиної служби реабілітації дітей з обмеженими можливостями, що дозволить об'єднати в цільну систему взаємопов'язані, але поки що діючі розрізнено, а отже малоефективно, окремі ланки реабілітаційного процесу. Необхідно вийти на створення єдиного координаційного органу, що регулював би діяльність розрізнених структур та закладів охорони здоров'я, освіти, соціального забезпечення, МСЕК, суспільних організацій та різноманітних фондів для системного вирішення проблем інвалідності з дитинства.

The problem of methodical approach to the disabled children rehabilitation is considered. Absence of proper attention on the side of the state, absence of due elaboration of theoretical fundamentals, non-coordination of different ministries and departments activity, unsettlement of personnel problem hamper development of rehabilitation service in Ukraine. Working out of corresponding programs, rehabilitation standards, creation of expert center for systematic inventory making and correction of existing rehabilitation programs are pressing problems. Urgency of creation of single coordination body for rehabilitation system is examined.

ОБҐРУНТУВАННЯ ОЗДОРОВЧОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОГРАМ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В ШКОЛАХ ГРЕЦІЇ

НІКОЛУ ПАНАГІОТІС (Греція)

Український державний університет фізичного виховання і спорту

Тема дисертаційної роботи "Аналіз фізичного розвитку і фізичної підготовленості учнів 5-12 років Греції